

TÍÐINDI

Hótt eftir lívinum undir Klaksvíksstríðnum

Tað leikaði hart á undir læknastríðnum í Klaksvík árin 1952 til 1956. Karin Kjølbro greiðir í blaðnum í dag frá, hvussu tann lítli minnilutin, »fimmarnir« vórðu forfylgdir, hóttir og happaðir av meirilutanum. So hart leikaði á, at húskið hjá Karin Kjølbro og teimum mátti í skundi flýggja úr Klaksvík, tí tey kendu seg hótt eftir lívinum

Stórt lögrelgulið í Klaksvíksgarðinum undir læknastríðnum í Klaksvík. – Ringa viðferðin og eirindaleyša happingin vardi leingi – eisini eftir at Halvorsen var farin. Okkurt er so ólíkligt, at eg troysti mær ikki at nevna tað – um hvussu happandi og niðrandi fimmarar og børn teirra vóru viðfarin, sigur Karin Kjølbro

Eiríkur Lindenskov

– Sum barn úr slíkum heimi upplivdi eg, at pápi kendi seg so álvarsliga hóttan eftir lívinum, tí hann varðaði av og vildi verja virkið hjá Kjølbro, at vit uttan freist vórðu flutt í loyndum úr Klaksvík.

Soleiðis skrivar Karin Kjølbro í bersøgnari grein í blaðnum í dag (á síðunum 12-15), har hon umrøður Klaksvíksstríðið og bókina, sum Arnstein Niclasen hevur skrivað, »Herskin herðindi«

Hon skrivur millum annað soleiðis:

– Mamma mín, Turið, við fyra børnum 13, 11, 8 og 4 ár og mostir okkara, og eitt systkinabarn, Jógvan, og teirra arbeidiskona. Siglast kundi hvørki inn ella út úr Klaksvík vegna 95-ara avsperring við skipum og tunnum. Klokkan var trýkorter til seks.

– Vit vóru við at rigga til nátturda. Maðurin, ið kom eftir okkum segði við boðum frá pápa, at vit skuldu vera norðuri í Ánunum klokkan 6.

– Vit fóru sum vit stóðu og illa ílatin. Komin norð í Ánirnar gingu vit oman í fjøruna norðan fyri avsperringina,

har ein jolla lá, tók okkum umborð og flutti okkum út á Grunning (eitt skip hjá Kjølbro), ið lá og bíðaði.

– Minnist serliga væl váta grasið, tí eg var í inniskóm, og at vit gingu í tøgn.

– Komin í jolluna, kom herur av ýlandi ótångum (vaksnir menn). Allarhelst hevði onkur 95-ari á virkinum hjá Kjølbro boðað frá. Tað kendist svárt, at eg kendi onkran, sum hevði sitið væl inni hjá foreldrum mínum. Fyrst fóru teir at lyfta bilin hjá pápa, sum teir sveiggjaðu út og inn, sum um teir vildu blaka hann oman. Síðani fóru onkrir at rulla grót. Men vit vóru nú komin so langt út frá, at teir rukku okkum ikki. Illveður var.

Soleiðis lýsir Karin Kjølbro hendingina, tá hon sum 11 ára gomul saman við familjuni mátti rýma úr Klaksvík, tí at pápi hennara, sum var sonur J. F. Kjolbo, kendi seg og familjuna hótt eftir lívinum, tí at tey ikki høvdu skrivað undir adressuna at fáa Halvorsen lækna at vera verðandi í starvinum sum lækni á Klaksvíkar Sjúkrahúsi.

Karin Kjølbro heldur fram:

– Tá vit komu til Fuglafjarðar og lögdu at har, stóð havnarfútin fyri okkum og forðaði og noktaði okkum at koma í land (eftir boðum úr Klaksvík?).

– Skiparin, Hans á Varpinum, segði tá, at hann fór ikki avstað aftur við kvinnum og børnum í hesum ódnarveðrinum. Tessvegna endaði tað við, at vit sluppu í land, og pápi fór aftur til Klasvíkar við Grunningi.

Eftir 14 dagar inni á Skála komu vit aftur til Klaksvíkar.

– Tað fyrsta mamma segði, tá ið vit vóru heima aftur, var, at "nú leggja vit hetta aftur um okkum, tí vit skulu liva aftur millum hesi fólkinum í Klaksvík". Hetta helt hon til sín doyggjandi dag. Minnist ikki, at tað nakrantíð var tikið til umrøðu aftur í heiminum.

Mamma kundi annars havt loypt øði í grindina, um hon læt seg interviewa av tíðindafólkum bæði í telefon úr Keypmannahavn, eins og tíðindafólkum av Parkeston (danska skipið við lögrelgufólkum og hundum), ið lá á

Skálafjørðinum, sum knappliga stóðu á trappuni hjá okkum á Skála. Teir ikki so mikið sum sluppu at síggja hana. Hon var loyal móti sínum bygðarfólkum.

Happingin helt tó fram við rópum og tramansskapi. Fyrstu norðoyastevnuna aftaná útlegdina var eg á vegnum við nýggjum myndatóli. Meðan eg tók mynd av skrudgonguni, kom ein unglingi, hoyrandi til brøðurnar í Klaksvík. Hann langaði niður á myndatólið, so tað fór í smæsta smildur.

Javnaaldrin og systkinabarnið, Anders, fyrrverandi røntgenyirlækni á Landsjúkrahúsinum og abbasonur Kjølbro, gekk eitt skifti í skúla í Klaksvík. Hann sigur við Ólav Rasmussen í samrøðu við sjónvarpið um læknastríðið, at hann kendi seg tá so hóttan, at hann tordi illa út í frikorterinum.

Hoyrði nýliga eitt 95-ara barn frá fimmtíárunum orða seg um læknastríðið. Hann nevndi, at hann visti lítið og onki. Fylgdi ikki so væl við, "tí vit vóru upptikin av fótþótti og ítrótti og gingu í dans. Tað vóru meira

brøðrabørn, ið vóru virkin, tey sluppu ikki til ítrótt og dans, tí tað var synd - í øllum førum tá".

– Men hví skuldu vit av bygðini so bráðliga? Pápi mín, Poul Nolsøe Kjølbro, var altíð ein fáorðaður og munntillur maður. Hann dugdi væl at skriva eins og at tekna og mála. Tøkniligt skil hevði hann sum fáur.

– Um sama mundið Klaksvíkin verður avsperrað, tí Parkeston var á veg til Føroyar, er ein farmabátur hjá Kjølbro komin við krúti, tí Kjølbro skuldi reka hvalastøðina við Áir 1955-1958.

Knappliga verður ringt til pápa (Kjølbro og eldri sonurin vóru burturstaddir), at menn eru farnir umborð á Polo, og eru lagstir á krútið. Hann fer umborð og verður hóttur við skotvápni (henda søga er ikki váttad). Hetta er sama dag, sum hann ger av at fáa familjuna av bygðini og so bráðliga, at vit als ikki fingi umrátt okkum, skrivur Karin Kjølbro.

Lesið eisni greinina »Millum halgimenni, hetjur og óargadýr« á síðu 12-15.

Lumpaðu Kjølbro

J. F. Kjølbro hevði ikki skrivað undir adressuna fyri Halvorsen lækna og tí varð hann skírdur svíkjari

Karin Kjølbro, abbadóttir J. F. Kjølbro, keypmann og reiðara

Stórkeypmaðurin og reiðarin í Klaksvík, J. F. Kjølbro, varð lagdur undir at vera í parti við minnilutanum, kallaðir »fimmarnir« – av tí at sagt varð, at 95 prosent av fólkinum í Klaksvík hevði skrivað undir adressuna fyri at fáa Halvorsen at halda fram í lækna-starvinum.

Karin Kjølbro er abbadóttir J. F. Kjølbro, og hon kennir hesa tíðina sum sera svára.

Í greinini skrivur hon millum annað:

»Men tó bar til hatta tíðarskeið at lumpa Kjølbro, sum ivaleyst hevði gildið stóran part av út-reiðslunum, sum skuldu til fyri at adressufólk-

ið, harímillum andaligir brøður og arbeidsfólk hjá Kjølbro, kundi fremja sín ágang móti myndugleikunum, sum komu úr Havn og ikki minni ímóti egnum bygðarfólkum – fimmarum, harímillum børnum og abbaðbørnum Kjølbro, hvørs feilur var, at tey ikki høvdu undirskrivað adressuna.

Tí tá ið 95% stóðu saman, og fjøldin arbeiddi hjá Kjølbro, loyvi eg mær at ivast í, hvussu loyal tey vóru móti Kjølbro.

Her er eisini vert at nevna, at Klaksvík er upp á seg størsta brøðrasamkoma í verðini.«